

poročajo posebno „Kmetijsko družbo za slovensko Štajersko“. Ta želja je gotovo v srcu vseh slovenskih rodoljubov. Kako jo pa izvesti? Na eni strani se priporoča, takoj pričeti z veliko organizacijo (zdrženjem), ne z malimi filijalkami (podružnicami); torej takoj osnovati kmetijsko družbo za Spodnjo Štajersko, in ta naj bi potem ustanovljala podružnice po vseh slovenskih krajih.

Dobro! Recimo, da je družba ustanovljena. Sama se pa ne more vzdrževati. Treba je državne in deželne podpore. Država bi se najbrž dobila; kdo nam pa jamči, da nam bo tudi dežela dala kaj? Peščica slovenskih poslancev vendar ne more s silo vzeti, če nemška večina ne privoli. Tisti, ki zagovarjajo takojšnjo ustanovitev nove kmetijske družbe, imajo za vzor slovensko kmetijsko družbo na Goriškem. Tam so pa razmere drugačne. Tam stoji 10 slovenskih poslancev proti 11 Italijanom in Slovenci brez truda izsilijo, če treba s kljubovanjem, deželno podporo. Tega v Gradcu ne moremo. Cudežev pa tudi ne moremo zahtevati od naših poslancev, ne od državnih, še manj pa od deželnih, katerih nikdo ne podpira v Gradcu. Pa tudi na Dunaju stvar ne bo brez težav. Kateri poljedelski minister bo pa verjel rajši našim kmečkim poslancem, kakor pa nemškemu graščakom in plemenitašem? Mogoče, da bo v prihodnjem državnem zboru stvar drugačna, ker bo več kmečkih poslancev.

Drugi so priporočali, da bi pripravljali slovensko kmetijsko družbo s tem, da bi snovali podružnice, v njih združevali kmete, in kadar bi nas bilo dovolj, bi se lahko ločili od sedanje kmetijske družbe in ustanovili lastno. Ta sedaj več ne velja, ker nas ne sprejemajo. Sicer bi pa bila stvar ravno ista kakor pri prvem predlogu ali nasvetu. S tistim dnem, ko bi se ločili od sedanje družbe, nismo več podružnica, in začeti bi se morali od kraja kakor pri prvem predlogu. Pač pa bi se v tem slučaju pri priliki že vedelo, koliko bi bilo že takoj v začetku udov, oziroma podružnic.

Tretji zopet priporočajo mnogobrojni pristop k spodnještajerskim „nemškim“ podružnicam, da se tako čez dan spremenijo v slovenske. Morebiti bi se bilo prej tu ali tam dalo kaj storiti. V Celju na pr. kmetijska podružnica po smrti starega dr. Langerja komaj da živi. Do 40 udov težko da je spravila skupaj. Ali ni bilo toliko celjskih Slovencev in okoliških kmetov, da bi bili „šturmali“ celjsko podružnico? Sedaj so pa nemške podružnice gotovo na to pripravljene, ker se je v slovenskih časnikih na to opozarjalo. Treba jim je torej samo uporabiti § 10. društvenih pravil in vsak poskus je zastoj. Ta § namreč pravi, da se nikdo ne more pritožiti, če ga družba, oziroma podružnica, ne sprejme. Nemškim podružnicam je samo treba, da ne sprejmejo Slovencev, in nikdo jim ne more do živga. Na to vse so gospoda v Gradcu mislili, ko so si delali pravila kmetijske družbe.

nalivu, viseč med nebom in zemljo. Ta pogled ga je tako pretresel, kakor tisti, ko se mu je izgubil. Ni si upal pogleda drugam obrniti, boječ se, da ne bi ga zgrešil. Koliko solza je bil zanj prelil, in zdaj ga ima pred seboj!

Ta hip vstopi dragocenar v njegovo sobo.

„O, moj gospod, tam je!“ de Montin.

„Kdo? Kaj...?“

„Moj — vaš dijamant. Res, tisti je, ki nam je prizadejal toliko muke. Kako ga dobimo?“

„Čakajte, vem, kako ga bomo.“

Dragocenar hiti iz sobe; prinese mrežo (sak), ki jo imajo otroci, da lové metulje. Previdno jo postavi.

Montin si ne upa dihati. Zdaj ga inata.

„Tu je dijamant, Montin!“ vzklikne dragocenar. „Voščim vam srečo, da ste ga dobili. Zdaj sem jaz vaš dolžnik; dolgujem vam skero 2500 frankov. Kaj boste s to svoto?“

„Puščam jo v vaših rokah, moj gospod, da jo hranite, če vas je volja.“

„Prav rad“, odgovarja dragocenar. „Če boste varčevali, kakor dozda, prištedili si boste lepo premoženje.“

Tako se je pričelo Montinovo premoženje. V nekaterih letih je postal dragocenarjev drug. Pozneje mu je izročil dragocenar še svoje hčere roke in svojo trgovino. Montin je postal izmed najbogatejših meščanov, najimenitnejših, pa tudi najplemenitnejših, ker je po drugih mnogo delil siromakom. Bivši sam siromak, je vedel, kako peče ta nadloga, kako ovira človeka, siloča ga pogosto na nevarna pota. Ta poteza njegove plemenite duše je tem zanimivejša, ker se neredko dogaja narobe, ali kakor govori priprosto ljudstvo: če iz berača postane gospod.

Kakor se zdi, smo sedaj pri kraju. Nikakor! Pri kraju smo v tem oziru, da vemo, koliko ljubni ima kmetijska družba do slovenskih kmetov. In naj se družba „preosnovlja“, kakor se hoče, toliko smo spoznali, da se v korist Slovencev ne bo „preosnovila“. Dokler torej posebna kmetijska družba za Slovence ni ustanovljena, moramo misliti na druge pomočke, koristiti slovenskemu kmetu v gospodarskem oziru. Zato pa nujno svetujemo, da se obstoječe slovenske podružnice gibljejo in delujejo živahneje, da razvijejo agitacijo za pristop novih udov, in da do skrajnosti uporabljajo vse koristi, ki jih daje sedajna kmetijska družba. V krajih, kjer pa ni podružnic, naj se osnujejo kmetijske zadruge z istim namenom, kakor ga ima kmetijska družba. V vsaki večji fari vsaj pa naj bo tudi posojilnica — Raiffajzenovka, katera v gospodarskem pomenu ne zaostaja veliko za kmetijsko družbo, v nekaterih ozirih jo celo visoko nadkriljuje.

Naj ta pomena na kratko pojasnimo! Zraven cenega osebnega kredita, ki ga ponuja taka posojilnica svojim udom, porablja lahko svoja sredstva za to, da zabranjuje izkoriščanje posestnikov po različnih „trgovcih poljedelskih pridelkov“; da posreduje tudi skupna naročila gotovih pridelkov, na pr. metnih gnojil, strojev, orodja, semen, premoga itd.; da posreduje tudi skupno prodajo kmetijskih pridelkov; da zabranjuje lahkomišelnost in prisilno parceliranje kmečkih posestev po različnih oteritih itd. Ud plača enkrat za vselej svoj delež in deležen je različnih ugodnosti pri posojilnici. Za denar, ki bi ga plačeval vsako leto v podružnico kmetijske družbe, si pa tudi lahko naroči ta ali drugi gospodarski list.

S tem seveda nikakor ne delamo proti kmetijski družbi, a ker nas sedajna noče, si tako pripravljamo pot za lastno, kjer bomo sami svoji gospodarji, ne pa kak Lenko ali Klammer ali kak nemški graščaki in baroni. Če pa ima kdo boljše nasvete in pripomočke, naj jih blagovoli naglo razodeli v korist slovenskega kmeta-trpina!

Shod „Narodne stranke“ v Rajhenburgu.

Dne 25. t. m. se je vršil prvi shod „Narodne stranke“ v Rajhenburgu. Gotovo premišljeno izbrali so si pristajši „Nar. stranke“ Rajhenburg za svoj prvi shod, ker so menili, da bodo s pomočjo liberalnega trga najlažje dobili rajhenburške kmete za svojo stranko. Pa varali so se pošteno. Dr. Kukovec je pravil, da bodo zapisali Rajhenburg s zlatimi črkami v svojo zgodovinsko knjigo, a zapisali ga bodo v svoje črne bukve, ker pošteno so pogoreli. Predsedoval je shodu župan Tone Kunej s podpredsednikom dr. Schmirmaulom in Kacjanom ter tajnikom Spindlerjem. Shoda se je udeležilo mnogo kmetov, tržanov in tujcev iz bližnjih mest in trgov. Bile so zastopane vse mogoče stranke: katoliška stranka, liberalci, socialni demokrati. Najmočnejša je bila stranka vernih kmetov. Govornik dr. Kukovec je najprvo razlagal program „Narodne stranke“. Povedal je, zakaj so se ločili od drugih štajerskih Slovencev ter osnovali novo stranko. Drugi so postali lenuhi, zlasti voditelji Slovencev, njim pa se je zljubilo delo in stvarjanje je bila „Nar. stranka“. Pozabil pa je povedati, koliko so že on in njegovi storili za narodno stvar. Ko je povedal, da so naši voditelji narodni lenuhi, je nadaljeval, da jih prav za prav nimamo. Naši poslanci nimajo časa za ta posel ali pa niso zato sposobni. Zato bi rada „Nar. stranka“ prevzela komando nad štajerskimi Slovenci, zlasti nad kmeti, ki so zapeljani — seve od svoje duhovščine. O kmečkem vprašanju je govoril tako, da so bili kmetje užaljeni. Kar je dobrega povedal, vzel je iz našega programa. Seveda si je privoščil — sicer ne bi bil liberalci — dr. Šušteršiča in kmečko ljudsko stranko na Kranjskem. Ni mu zameriti, zborovali smo ravno ob Savi in vdaril mu je v nos katoliški duh bližnjih kranjskih kmetov. Pozabil pa je omeniti kranjske liberalce in njih zveze z Nemci. Tudi štajerčjance je ljubeznjivo gladil z rokavicami. Pri verskem vprašanju, kjer so ga kmetje opozorili, naj pusti to duhovnikom, ki znajo o tem boljše govoriti, je modro zatajil program svoje stranke, ne meneč, da ga bode nekdo še na shodu razkrinkal.

Ze med govorom njegovim so spoznali kmetje nakano „Narodne stranke“ ter mu burno ugovarjali pri raznih točkah. Se bolj jasno jim je bilo, ko je župnik Cerjak iz njih programa in „Narodnega lista“ neovržen dokazal, da je „Narodna stranka“ popolnoma brezverska. Ločila se je ta stranka od skupne zastave Slovenske Štajerske: vse za vero,

dom cesarja, zavrgla vero in pod to popačeno zastavo začela pogubonosno delo na Slovenskem. V svoji programni knjižici: „Štajerski Slovenci kaj hočemo“, pobija javni vpliv vere, torej vsak vpliv cerkve v zakonodajstvu, v šoli in družini. V svojem glasilu: „Narodni list“ hvali francoske in španske liberalce, ki se vojskujejo zoper cerkev Kristusovo, napada le katoliške časopise in katoliške duhovnike. V tem oziru se „Narodna stranka“ nikakor ne loči od kranjskih liberalcev, katera zahteva strogo ločitev cerkve od države in katera cerkvi ne priznava nikake pravice do šole ter zahteva od cerkve popolnoma svobodno šolo. Zdaj je kmetom popolnoma jasno, da se gre tu za njih vero, zato takoj po končanem župnikovem govoru sami od sebe skupno zapustijo dvorano pred sklepom zborovanja. Dr. Kukovec in Spindler imata pred seboj prazne prostore, trške in tuje liberalce, socialdemokrate in Tonekove kmete iz Armeškega in Stolovnika, ki vsikdar pred njim padejo na trebuh, kolikokrat kihne. Po odhodu kmetov je še stopil med zbrane liberalce kmet Zalokar, jim očital, da delajo s svojimi zborovanji in listi le zgago in sovraštvo med slovenskim ljudstvom ter jim prorokoval, da bode propadla ta stranka enako stranki onih liberalcev, kateri so poskusili svojo srečo med vernimi Slovenci l. 1871 na Blanci pri Rajhenburgu, pa so bili od kmetov razpršeni na vse vetrove.

Razne novice.

* **Narodni svet za Slov. Štajersko.** Slovenski štajerski državni in deželni poslanci so imeli v nedeljo 25. novembra t. l. v Mariboru zaupno posvetovanje, pri katerem so sklenili naprositi „Slovensko društvo“ v Mariboru, da isto v imenu sedanjih državnih in deželnih poslancev skliče zaupni shod v Maribor, na katerega se pokličejo vsi sedanji državni in deželni poslanci v Mariboru ter 30 zaupnikov, med katerimi imajo enako zastopane biti vse sedanje politične struje štajerskih Slovencev. Na tem shodu se ima izvoliti Narodni svet za štajerske Slovence ter jednote osredni volilni odbor za bodoče državnozbornske volitve. Zaradi nastanitve narodnega sveta stopi naj Slovensko društvo v dogovor s političnim društvom „Naprej“ v Celju.

* **Izpit učiteljske usposobljenosti** v novembrskem terminu so pred c. kr. komisijo v Mariboru naredili sledeči slovenski gg. učitelji in gosposodične učiteljice: za meščanske šole (2. skup.) Henrik Družovič v Ptuj; za ljudske šole Gajšek Marija v Kalobju, Paulošić Marija pri Novi cerkvi bl. Ptuja, Žager Jož. v Celju (okol.), Ježovnik Antonija v Mozirju, Lesnik Miroslav v Mozirju, Leskošek Antr. v Puščavi, Podobaik Frančiška pri Sv. Benediktu v Slov. gor., Scheligo Šefanija v Vidmu, Šegula Fran v Majšpergu, Raunicher Antonija pri Sv. Jakobu v Slov. gor., (dopoln. izpit iz slovenščine), Vollmaier Karol v Pernicah, Coretti Justina v Framu, Pink Fran pri Sv. Urbanu blizu Ptuja (z odliko), Koren Martin pri Novi cerkvi blizu Ptuja, Kosi Viktorina v Teharjah, Košir Fran v Ptuj (okol.), Kovačec Anton pri Sv. Vidu blizu Ptuja, Mešek Ana pri Sv. Marjeti, Mejonšek Radovan v Reki blizu Maribora, Pirkmaier Marija v Framu, Stante Martin v Celju (okol.), Vodušek Gustav v Trbovlje-Vodah, Valaščič Jožef v Celju (okol.) in č. sestra Železnik Anzelma pri Sv. Petru blizu Maribora.

* **Občni zbor „Zgodovinskega društva“** se je vršil ob obilni udeležbi dne 25. nov. v mariborskem Narodnem domu. Koj v začetku so zborovalci na predlog predsednikov izrazili globoko sožalje nad smrtjo dičnega slovenskega pesnika Simona Gregorčiča. Dr. K. Vrstovšek je zanimivo predaval o razvoju slovenstva v mariborskem mestu in pokazal, da zlasti na slovstvenem polju daleč presegamo Nemce. Društveni tajnik prof. Kovačič je poročal o društvenem delovanju v zadnjih treh letih ter posebno živo povdarjal potrebo južnoštajerskega narodnega muzeja. Društvo ima sedaj 315 udov. Blagajnik dr. Pipuš je podal račun o društvenem premoženju, ki je z ozirom na važno nalogo tega društva veliko prepolno. Odbor je voljen večinoma star, na novo sta izvoljena dr. K. Štrekelj, vsenčilni prof. v Gradcu, in J. Košan, gimn. prof. v Mariboru. Velevažno društvo priporočamo v vsestransko podporo.

* **Rezerviste letnika 1906** še enkrat opozarjamo, da morajo oddati pri občinskem uradu svojega bivališča svoje vojaške bukvice v mesecu decembru.